

Hayat

*Hayata. daima hayata.. dün-
yaya daha çok hayat katalım!...*

Nietzsche

Cilt I. 30 Eylül 1929. Sayı:140

Müşahade:

Köylü İktisadiyatı

İstatistik Umumî maddürlü-
ğünün neşrettiği külliyyatın dör-
düncüsünde nüfusumuzun dörtte
üçünden fazlasının köylü oldu-
ğunu görmekteyiz. Filhakika
Mösyö Jakar nahiye ve köyler-
deki nüfusumuzu 5,480,000 i
kadın olmak üzere 10,354,000
olarak tesbit etmektedir. Geriye
kalan 3305000 kişi de, 1595000 i
kadın olmak üzere, şehirlidir.
Bu demografi vaziyeti Türkiye
iktisadiyatı mesnedinin doğru-
dan doğruya köylü iktisadiyatı
olduğunu sarahaten göstermek-
tedir.

Diğer taraftan 14,000,000
halkımızın gene bu istatistik-
lerde 7,000,000 dan fazlasının
da kadın olduğunu görmekteyiz.

Şu halde umumî iktisat vaz-
iyetimizi tetkika başlarken vaz-
edecğimiz sualler kendiliğün-
den taayyün etmektedir: Türki-
ye de köylü ve kadın sayı ne
suretle kullanılmakta ve bur-
dan ne neticeler alınmaktadır?

Köylülerimizle temas eden-
lerin hemen ekserisi bilirler ki
köylünün çektiği sıkıntı kendisine
lâzım gelen istihsal vasıtalarını
temin etmek müşkülâtından

ileri geliyor. İstihsal vesaiti
meyanında belli başlıcası da
sermaye ve binaenaleyh kredi
meselesidir. Gene görgülerimizle,
işittiklerimizle biliriz ki köylü
kendisine lâzım gelen krediyi
çok defa %200 pahasına bile
tedarik edememektedir. Mem-
leketimizde hiç bir istihsal sa-
hası bilmiyoruz ki %20den fazla
irat getirebilsin. Vasatî olarak
bunu hatta %12 ye kadar
tenzil etmek lâzım gelir. %20
ile kredi bulan köylünün normal
kazancı o'an %12 ve azamî
%20 ile bu farkı nasıl karşı-
layabildiğini çok derin ve
esaslı surette düşünmek zaru-
retindeyiz.

Bu fark ya toprağının sa-
tılmasile, ya öküzlerini elden
çıkarmak ve ya gelecek seneler
üzerinden gene felaketli bir
tasfiyeye tabi olacak borçlarla,
yahut köylüye yalnız çok ba-
sit bir gıda temin ederek
başkaları hesabına azamî istis-
mar edilen sayı ile karşılanmak-
tadır. Köylü, toprağını veya
öküzünü satarsa bir ocak yıkı-
lacak, bir iktisadî hücre mahv-
olacak, ve binnetice iktisat sa-

hamız daha darlaşmış buluna-
caktır. Sayinden istifade ede-
miyen köylünün vaziyeti de
tamamen aynıdır.

İktisadî refahımızın belli baş-
lı mübeşşirleri, yıkık köylerin
yavaş yavaş imara doğru gitme-
leri, köylü kıyafetinin düzelme-
ğe başlaması ve nihayet bir iki
sene kuraklığa tahmmül ede-
bilecek köylü tasarrufunun
meydana gelebilmesinden iba-
rettir.

Şehirlerimizin vaziyeti doğ-
rudan doğruya köylerin ve köy-
lülerin iktisadiyatına merbut
bulunduğu için bunların irae
edecekleri vaziyet herhangi bir
şekilde makûs surette tezahür
eder, ve yahut biri sabit iken
diğeri ilerlerse Türkiye iktisadi-
yatında hakikî servet esaslı
surette çoğalmış addedilemez.
Vaziyetin izahı nihayet servetin
mahalden mahale, elden ele
tebeddül etmekte veya toplan-
makta olması ile izah edilebilir.

Umumî refahın mütenasip
tezayüdü görülüyor ki istihsal
vasıtalarının, başta kredi olmak
üzre, demokratlaşması, yani tah-
sil gibi köylünün önüne götü-
rülmesi ile kabildir.

Fransa akademî mükâfatı.

Bu sene Fransanın en büyük roman mükâfatı M. Andre Demaison'a verildi. Fransanın en mühim edebî hadiselerinden biride Akademi mükâfatının verilmesidir. Bu mükâfatlar yalnız o senenin kıymetli eserini meydana çıkarmaz, aynı zamanda da edebiyatta ki şekil ve tarz farklarını tayin eder. André Demaison'un bu sene mükâfat kazanan eseri "Vahşi tesmiye edilen hayvanların hayatı" dır.

Bilmem ki neden Fransız romanlarında cümle halinde isimler çok istimal ediliyor; halbu ki tek kelimeli isimlerin cazibesi daha kuvvetlidir.

Demaison'un eseri bir tektir. Fakat bu eserin Akademi mükâfatı kazanacak kadar kıymet kazanmasına yegâne sebep hayvanların hayatını teşrih etmesidir.

Romancılar, hikâyeciler, içinde bulundukları hayatı, en güzel bir üslup, en kuvvetli mülâhazalarla tespit etse bile büyük bir kıymeti yoktur. Çünkü insanlar için kendi hayatları hiç de yabancı değildir. Her gün içinde bulunduğumuz hayatın güzel ve ya çirkin köşelerine, elem ve yahut sevinçlerini sezmek ve onları gene o hayattan alınmış bir mevzuun arasına sıkıştırması, bilmediğimiz, yabancı bulduğumuz bir hayatı canlandırmak, o hayatın en ince ve en hassas köşelerini tespit etmek kadar güç değildir.

Demaison bu eserinde salon hayatından uzaklaşıp, köprü altlarında yatan, Parisin en kötü köşelerine yaşayan insanların hayatını canlandırmamış, vahşetlerinden korku ile yanlarına yaklaşılamayan hayvanları tetkik etmiş.

Demaison her tarafa korku yayan ve ancak bu tesiri yapan bu hayvanların senelerce tetkik edilebilecek kadar zengin ve derin bir mezu olduğunu izah ve teşrih etmiştir.

Demaison Afrika çöllerinde tabiyetin bir esiri olarak yaşayan zencilerin lisanlarını, adetini hislerini öğrenmek onlara yaklaştığı gibi, Vahşi hayvanların da dostluk ve emniyetini kazanmağa muvaffak olmuştur.

Kuvvetli kalemiyle masa başında güzel bir roman vücudunda getirebilecek bir muharririn, günlerce zevkinden uzak, Afrika zencileri ve vahşi hayvanları arasında bûsbütün yeni bir eser meydana koyabilmek için çalışması, başlıbaşına bir kıymet ve kudret değildir?

Canavarlarınhisten uzak bulunduğu hakkındaki eski nazariye, Demaison'un geçirdiği hayat ve yazdığı romanla hakikatten uzaklaşıyor ve kıymeti kalmıyor. Şimdiye kadar herkesin bildiği şey, canavarların insanları imha için kuvvetli bir arzu beslemeleridir. Demaison onların zaif taraflarını bulmuş, tıbbi saldırı yapmak isteyen, tecavüze hazırlanan bir insanı

susturur gibi onları okşamış, onlara bakmış ve neticede insanların sulh içinde yaşamaları hususunda lâzım olan şeyleri, bu vahşi hayvanlara yapılmasının melhuz felâketlere mani olacağını anlamış.

Yalnız eski bir nazariye iflas etmiyor, aynı zamanda yeni ve kuvvetli bir tez meydana çıkıyor. En vahşi hayvan insanların yapacağı güzel muameleler neticesinde vahşet yolundan ayrılır. Bunu daha fazla tetkik edecek olursak, hayvanların vahşetine insanların sebep olduğunu söylemek mecburiyeti hasıl olur.

Demaison'un bu kıymetli roman vahşi hayvanın bile sevebilmek lissasından uzak bulunmadığını gösteriyor. Bu yeni nazariye de o kadar güzel teşrih edilmiş, o kadar kuvvetli bir şekilde canlandırılmış ki, insan gayri ihtiyari ormanlarda yaşayın ara karşı bir muhabbet hissediliyor.

Demaison yalnız eser yazmamış. Yaşamış, hayatla en çetin mücadeleyi yapmış ve nihayet hayatı mağlup ettikten sonra yazısını yazmış... demek oluyor ki bu kuvvetli romancı eserini masa başında değil hayat sahninde yazmış ve ondan sonra tespit etmiştir. Son zamanlarda Fransada ki en kuvvetli cereyan; eski roman tarzlarının aleyhine idi.

Yeni, bûsbütün yeni bir şekilde bir roman yazmak...

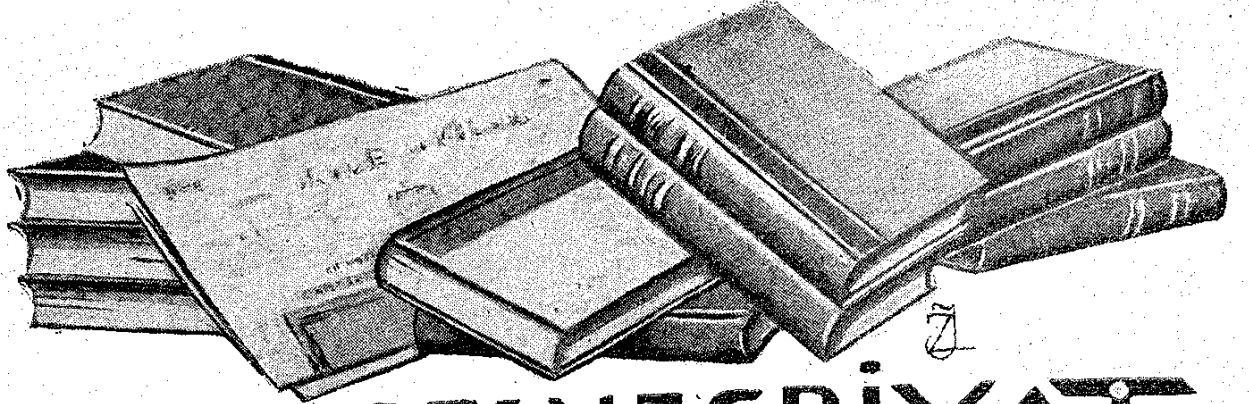
Demaison buna muvaffak olmuş ve sırf bu kıymetinden dolayı mükâfatı almıştır.

Fransa Akademi azasından Camille yullian diyor ki:

“Fransa edebiyatı şimdi yalnız bir şeyi takdir ediyor. Edebiyattaki köhneliği yıkanı.. Üslup kudreti, mevzu kıymeti, tez seçmesi Fransa edebiyat tarihin de çok kuvvetli misallerle sıralanmış bulunuyor.

Edebiyatı eskilikten kurtarıp, yeni ufuklara doğru yol verenler en büyük ve en kıymetli vazifeyi görmüş olanlardır..”

Hikmet Şevki

HAYAT VE NESRİYAT

Gazi Ankarada

Büyük halâskârımız, bir kaç aylık istirahatinden sonra, İstanbuldan Ankaraya avdet buyurdular. İstanbullu şereflendirdikleri zaman Ankara, bu ayrılıktan müteessir, boş ve sessiz kalmış gibi idi. Bu hafta aynı hüznün Ankaradan İstanbulla intikal etti.

Havanın müsaadesizliğini isihfaf eden coşkun ve kesif bir kalabalık sabahleyin yollara düğülmüştü. Gazi, irade ve kudretin bütün çizgileri tecelli eden dünyanın en güzel ve en sevimli çehresi ile, uzaktan göründü. Alkışlar, göz yaşları, sevinç sesleri ve heyecanlı nefesler, Onu, o anda bağrına basmak istiyordu. Ankara, Gaziye kavuşmuştu.

Her seyahatında memlekete yeni bir hamle kazandıran Reiscum hurumuz bu defa da İstanbulla bir sayfiye ve memlekete de bir imar aşkı kazandırmıştır. Yalva Gazinin bu hususta meydana getirdiği güzel bir örnektir.

Ankara Darülfünunu

Hakimiyeti Milliye gazetesinin geçen günkü nüshasında müstakbel Ankara Darülfünunu hakkında bir mülâhaza vardı. Bu mülâhazanın dikkate şayan bazı noktalarını kaydediyoruz:

“Avrupa hükûmetlerinin ç birini tanımıyoruz ki devlet merkezinde bir darülfünunu olmasın. Asya ve Amerika’da da

darülfünuna malik olan her memleket, bu yüksek müesseseyi kurmak için ilk önce merkelelerini düşünmüştür. Bizim bunlardan ayrılmamıza hiç bir sebep yoktur; ne bina, ne vesait noksanı artık Ankara için mevzu bahis olamaz. Bu hususta hiç bir imkânsızlığı akla getirmiyoruz.

İstasyon civarında Gazi Muallim Mektebi, muazzam bir bina halinde yükeldi. Bu mektep önümüzdeki s neden itibaren ilk ve orta muallim yetiştircektir. İstanbul’da da Darülfünunun Edebiyat ve Fen Fakülteleri vardır ki gayeleri hemen hemen yalnız lise muallimi çıkarmaktır, ve bunların müderrisleri Yüksek Muallim Mektebinin leyli talebesidir. Müderrisleri muayyen, talebesi leyli olan bir müessesenin bu binaya naklinde ne gibi müşkülât varittir, bilmiyoruz. Gazi Muallim Mektebine bu şekil verildikten sonra, artık, heybetli bir bina karşısında “acaba bunu en faydalı bir surette istismar için ne yapmalıyız?,” diye uzun uzun düşünmeğe de lüzum kalmıyacaktır.

Öyle ümit ediyoruz ki bu büyük eseri muvaffakiyetle başarmak şerefi Cümhuriyet Maarifinin genç ve hamleci mümes-sili Cemal Hüsnü Beye ait olacaktır.

Gelecek sayımızda

Devletler ne zaman silah kullanır.

Mahmut Esat Bey

Hayat

On beş günde bir çıkan ilim.
Felsefe ve san’at mecmuası

idarehanesi

Ankara Maarif Eminliği
yanındaki daire

Abone: Seneliği 375 Kuruş.

Mes’ul Müdürü: Faruk Nafiz